

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Machvmetis Saracenorum Principis, Eivsqve Svccessorum
Vitae, Ac Doctrina, Ipséque Alcoran**

Bibliander, Theodor

[Basel], [1543]

VD16 VD16 K 2583

Summula quædam brevis contra hæreses & sectam diabolicæ fraudis
Saracenorum, siue Ismahelitarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98259)

fieri ad tutelam, quædam fieri ad decorem, quædam ad utrumque. Nam ad tutelam facta sunt à Salomone pacifico arma, licet tempore suo minus necessaria. Præparati sunt à Dauid sumptus, peracta & ornamenta templi diuini constructioni & ornatui deputata, sed nec illa eius tempore alicui usui profecerunt: sed in usus diuinos post eius tempora transierunt. Manserunt itaque ista aliquanto tempore otiosa: Sed incumbente necessitate apparuerunt, quæ diu uacauerunt, fructuosa. Nectamen, ut mihi uidetur, opus istud etiam hoc tempore ociosum uocare debeo. Quia iuxta Apostolum, uesitrum est & omnium doctorum uirorum, omnem scientiam extollentem se aduersus altitudinem Dei, omni studio uerbo et scripto impugnare, destruere, conculcare. Quod si hinc errantes conuerti non possunt, saltem infirmis Ecclesiæ, qui scandalizari & occulte moueri leuibus etiam ex causis solent, consulere & prouidere doctus, uel doctior, si zelum habet iustitiæ, non debet negligere. Propono inde uobis patres omnes, & præcipue patrem Augustinum. Qui licet Iulianum Pelagianum, licet Faustum Manichæum uerbis & labore suo ad fidem rectam conuertere nequiuertit, non tamen quin de eorum errore magna contra eos uolumina conderet, omisit. Sic de reliquis sui temporis et non sui temporis hæreticis, sic de Iudæis, sic de Paganis faciens, non solum contra eos sui temporis homines armauit, sed etiam ad nos & ad posteros omnes maximæ ædificationis & instructionis charissima transmisit. Si igitur reuerentiæ ustræ in his laborandi Deo ad spirante uoluntas fuerit, nam facultas per eius gratiam deesse non poterit, rescribite, & mittemus librum, quemadmodum misimus † ut per os uestrum ipsius laude repletum, spiritui nequitiæ spiritus benignus respōdeat, & Ecclesiæ suæ thesauros gazis uestre sapientiæ suppleat.

Contra peruersam doctrinam pugnandum est modis omnibus.

Exemplo patrum hæreses detegende ac refellende.

† Videtur deesse partem, aut tale quiddam.

INCIPIT QVÆDAM SVMMV

LA BREVIS CONTRA HAERESSES ET SECTAM
diabolicæ fraudis Saracenorum, siue Ismahelitarum.

30

Primo negant trinitatem, & binarium constituent in diuinitate.

Legendū forte Alteritatis. Anima Dei.

Christū ex patre agnoscunt.

Vmma totius heresis ac diabolicæ fraudis sectæ Saracenorum, siue Ismahelitarum, hæc est. In primis primus & maximus ipsorum execrendus est error, quod trinitatem in unitate deitatis negant. Sicq; Deum in una diuinitatis essentia trium personarum numerū non credūt, in unitate numerū euitates, dum ternariū numerū inquam omnium formarum principiū atq; finem, sicq; rerū formaturū causam et originē atq; terminū non recipiunt. Deū licet ore cōfiteantur, ipsum penitus nesciunt. Ipsi autē deū, ipsi uariabiles, principiū uarietatis et alteritatis omnis uidelicet binariū solū in unitate cōfiteantur, scilicet ipsam diuinam essentiam, & eius animam. Vnde pluraliter loquētem introducit suū Alchoran, quo nomine legem suam runcupāt. Et interpretatur Alchoran ex Arabico, cōfectio præceptorum. Illi autem cæci Deum creatorem patrē esse negant: quia secundum eos nullus fit pater sine coitu. Christum itaq; licet ex diuino spirītu cōceptum, Dei filiū esse non credunt, nec etiā Deum, sed prophetam bonum, ueracissimū, cunctis peccati immunē, filiū sine patre genitū.

genitum, nunquam mortuum: quia morte non est dignus. Imò cum il-
 lum Iudæi interficere uellent, de manibus eorū elapsus ascendisse ad astra:
 ibiq; nunc in carne uiuere in præsentia creatoris; usque ad aduentum Anti-
 christi. Quem dum uenerit, Christus idem gladio suæ uirtutis interficiet, &
 Iudæos residuos ad legem suā conuertet: Christianos autem, qui iam a lōgo
 tempore legem eius atque euangelium perdiderunt, tum propter eiusdem
 discessum, tum etiam propter Apostolorum atq; discipulorum mortem legē
 suam perfecte docebit. In qua omnes Christiani, sicut & illi primi sui discipu-
 li saluabūtur. Cum quibus simul & omnibus creaturis Seraphim, quem ipsi
 dicunt archangelum unum, sonante buccina morietur & ipse Christus: po-
 stea resurrecturus cum cæteris, et ad iudicium suos ducturus, eisq; auxiliatu-
 rus, sed nequaquam iudicaturus. Deus enim solus iudicabit. Prophetæ uero
 & legati singuli cum suis & pro suis intercessores aderunt, & auxiliares.
 Sic enim docuit eos miserrimus atq; impiissimus Machumet, qui omnia sa-
 cramenta Christianæ pietatis, quibus maxime homines saluantur, abnegas,
 iam penè tertiam humani generis partem, nescimus quo Dei iudicio, inau-
 ditis fabularum deliramentis diabolo & morti æternæ contradidit. De quo
 quis fuerit, & quid docuerit, propter eos qui librum istum lecturi sunt, ut sci-
 licet quod legerint, melius intelligant, & quam detestabilis tam uita quam
 doctrina ipsius extiterint, sciant, dicendum uidetur. Putant etiam quidam
 hunc Nicolaum illum, unum ex septem diaconibus primis extitisse, & Ni-
 colaitarum ab eo dictorum sectam, quæ & in Apocalypsi Ioannis arguitur,
 hinc modernorum Saracenorum legem existere. Somniant & alij alios, &
 sicut lectionis incuriosi & rerum gestarum ignari, sicut & in alijs casibus, fal-
 sa quælibet optinatur. Fuit autem iste, sicut etiam Chronica ab Anastasio
 Romanæ Ecclesiæ bibliothecario de Græco in Latinum translata aper-
 tissimè narrat, tempore imperatoris Heraclij, paulo post tempora magni &
 primi Gregorij Romani pontificis, ante annos quingentos ferè & quinquaginta,
 Arabs ratione, uilis genere, antiquæ, primum idololatricæ cultor, sicut
 & alij Arabes tunc adhuc erant, ineruditus, nullarū penè literarū. Strenuus
 in secularibus, & calliditate multa de ignobili & egeno in diuitem & famo-
 sum prouectus. Hic paulatim crescendo, et cōtiguos quosq; ac maxime fan-
 guinis propinquos insidijs, rapinis, incursionibus frequenter insistendo:
 quos poterat furtim, quos poterat publice occidendo, terrorem sui auxit.
 Et sæpe in congressionibus factus superior, ad regnum suæ gentis aspirare
 cœpit. Cumq; uniuersis parī modo resistentibus, eiusq; ignobilitatem cō-
 temnentibus, uideret se hac uia non posse consequi quod sperabat: quia ui-
 gladij non potuit, religionis uelamine, & diuini prophetæ nomine rex fieri
 attentauit. Et quia inter barbaros barbarus, inter idololatrias & ipse idolola-
 tra habitabat, atq; inter illos, quos utpote præ cunctis gentibus tam diuinæ
 quam humanæ legis expertes & ignaros, faciles ad seducendum, esse noue-
 rat, conceptæ iniquitati dare operam cœpit. Et quoniam prophetas Dei
 magnos fuisse homines audierat, prophetam eius se esse dicens, ut aliquid
 boni simularet, ex parte illos ab idololatria, non tamen ad Deum unum, sed
 ad suę quam parturire iam cœperat, hæresis fallaciam, traducere conabatur.
 Cum interim iudicio illius, qui terribilis in consilijs dicitur super filios homi-
 num, & qui miseretur cui uult, & quem uult indurat, dedit Satan successum

Antichristus a
Christo confi-
ciendus.

Christiani do-
ctrinam Chri-
sti amiserunt:
quam ipse re-
ducat.

Iudicium nouis-
simum.

Machumet,
quis & quæ do-
ctrina eius.

Apoc. 2.

Anastasius bib-
liothecarius.

Alcoran trans-
latus auspicijs
Abbatiss Clu-
macensis anno
1143.

Religionis si-
mulatio, aucu-
pium egregiū.

Arabes stupidi
capiuntur faci-
le imposturis.

Horrendū Dei
iudiciū specta-
tur in secta ista:

*Sergius Nesto-
rianus Machu-
metis conspira-
tor.*

errori, & Sergium monachum hæretici Nestorij sectatorem ab Ecclesia ex-
pulsus ad partes illas Arabiæ transmisit, & monachum hereticum pseudo-
prophetæ coniunxit. Itaq; Sergius coniunctus Machumet, quod ei deerat,
suppleuit, & scripturas sacras tam ueteris testamenti quam noui secundum
magistri sui Nestorij intellectum, qui saluatorem nostrum Deum esse nega-
bat, partim prout sibi uisum est, ei exponens, simulq; apocryphorum fabulis
eum plenissime imbuens, Christianum Nestorianum effecit. Et ut tota ini-
quitatis plenitudo in Machumet conflueret, & nihil ei ad perditionem sui
uel aliorum deesset, adiuncti sunt Iudæi hæretico. Et ne uerus Christianus
fieret, dolose precauētes homini nouis rebus inhianti non scripturarum ue-
ritatem, sed fabulas suas, quibus nunc usq; abundat Machumet, Iudæi insibi
lant. Sic ab optimis doctoribus Iudæis & hæreticis Machumet instructus,
Alchoran suum condidit, & tam ex fabulis Iudaicis, quam ex hæreticorum
næijs confectam nefariam scripturam barbaro illo suo modo contexuit.

*Ignorantia di-
uine sciētiæ in
errorem addu-
xit Arabes.*

*Christus qualis
à Machumete
predicatur.*

*Resurrectio
carnis.
Iudicium extre-
mum.
Infernus.
Paradisus.*

*Circumcisio.
Volutatis ma-
gister Machu-
met.*

Quod paulatim pthomos à Gabriele, cuius iam nomen ex sacra scriptura co-
gnouerat, sibi allatum mētītus, gentem Deum ignorātem letali hauitu infe-
cit, et more talium oram calicis melle linens sublequente mortifero ueneno,
anīmas & corpora gētis miserē (proh dolor) interemit. Sic planē ille impius
fecit, quando & Christianam et Iudaicam legem collaudans, neutram tamē
tenendam esse cōfirmans, propriando & repropriauit. Inde est, quod Moy-
sen optimū prophetam fuisse, Christum Deum maiorem omnibus extitisse
se confirmat, natum de uirgine prædicat, nuncium Dei, uerbum Dei, spirit-
um Dei fatetur: nec nuncium, uerbum, aut spiritum, ut nos, aut intelligit,
aut fatetur. Filium Dei dici, aut credi, prius deridet. Et de humana ge-
nerationis similitudine uacinnus homo filij Dei æternam natiuitatem me-
tiens, uel gignere uel generari Deum potuisse, quanto potest nisu, denegat
& subannat. Resurrectionem carnis sape replicando adstruit. Iudicium esse
in fine sæculi non à Christo, sed à Deo exercendū esse, nō negat. Illi tamē
iudicio Christum, ut omniū post Deū maximum, ac seipsum ac gentis suæ
præsidium affuturum, uesant. Inferni tormenta qualia sibi libuit, & qualia
adinuenire magnum pseudoprophetam decuit, describit. Paradisum non
societatis angelicæ, nec uisionis diuinæ, nec summi illius boni, quod nec o-
culus uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascēdit: sed uere talem qua-
lem caro & sanguis, imō sex carnis & sanguinis cōcupiscebat, qualemq; si-
bi parari optabat, depinxit. Ibi carniū & omnigenorū fructuum esum, ibi
lactis & mellis ritulos, & aquarū splendentū, ibi pulcherrimarū mulierum
et uirginum amplexus, & luxus, in quibus tota eius paradisus finitur, secta-
toribus suis promittit. Inter ista omnes penē antiquarū hæresum feces, quas
diabolo imbuebat, reuomens, cum Sabellio trinitatem abnegat:
cum suū Nestorio Christi diuinitatem abiicit, cum Manicheo mortem do-
mini diffitetur, licet regressum eius non neget ad cœlos. His & similibus nō
acquisitionis, sed perditionis populum imbueris, à Deo plenissime auertit,
Et ne Euangelicus sermo ultra in eis possit habere locum, uelut omnia quæ
sunt Euangelij & Christi scientibus, cordium eorum aditum ferro impieta-
tis obice obturauit. Circūcisionem insuper uelut ab Ismahele gentis illius
primo sumptā, tenendam esse docuit. Et super hæc omnia quo magis sibi allē-
cere carnales mentes hominum posset, gulæ ac libidini frena laxauit. Et ipse
simul

simul x & octo uxores habes, atq; multorum aliorum uxores uelut ex respon-
so diuino adulterans, maiorem sibi uelut ex eplo prophetico numero adiun-
xit. Et ut non ex toto inhonestus proderetur, studium eleemosynarum, et
quædam misericordie opera commendat, orationes collaudat, Et sic undiq;
monstruosus, ut ille ait, humano capiti ceruicem equinam & plumas auium
copulat. Qui qm suadente iam dicto monacho, ac præfatis Iudæis, idolola-
triam ex toto & reliquit, & relinquendam quibus potuit persuasit, atq; unū
Deum, deorū multiplicitate relicta, colendum esse prædicaui, hominibus
agrestibus & imperitis inaudita dicere uisus est. Et quia rationi eorum hæc
10 prædicatio concordabat, propheta Dei primo ab eis creditur. Dehinc pro-
cessu temporis & erroris in regem ab eis, quod concupierat, sublimatus est.
Sic bona malis permiscens, uera fallis confundens, erroris somnia seuit, &
suo partim tempore, partim & maxime post suum tempus segetem nefariā
igne æterno concremandam produxit. Nam statim Rhomano languescen-
te, imò penè deficiente imperio, permittente eo per quem reges regnāt, Ara-
bum uel Saracenorum hac peste infectorum surrexit principatus. Atque ui-
armata maximas Asiæ partes cum tota Aphrica, ac partem Hispaniæ paula-
tim occupās, in subiectos † sicut imperiū, sic & errorem transfudit, Hos li-
cet hæreticos nominem, quia aliqua nobiscum credunt, in pluribus a nobis
20 dissentiunt: fortassis rectius paganos aut ethnicos, quia plus est, nominarē.
Quia quamuis de Domino uera aliqua dicant, plura tamen falsa prædicant,
nec baptismati, sacrificio poenitentis, uel alicui Christiano sacramēto, quod
nunquā ullus, præter hos hæreticos, fecit, cōmunicant. Summa uero hu-
ius hæresis intentio est, ut Christus dominus, neq; Deus neq; Dei filius esse
credatur: Sed licet magnus, Deoq; dilectus, homo tamen purus, & uir qui-
dem sapiens, & propheta maximus. Quæ quidem olim diaboli machinatio
ne concepta, primo per Arrium seminata, deinde per istum satanā, scilicet
Machumet, prouecta, per Antichristum uero ex toto secundum diabolicam
intentionem complebitur. Cum etiam dicat beatus Hilarius, antichristi ori-
ginem in Arrio extitisse. Dicit, quod ille cœpit, unum filium Dei Christum
30 esse negando, & creaturam esse dicendo: Antichristus tandem nullo modo
illum Deum uel Dei filium, sed nec etiam bonum hominem fuisse asseren-
do consummaturus est. Merito impiissimus Machumet inter utrūq; medius
a diabolo prouisus ac præparatus esse uidetur, qui & Atrij quodammodo
supplementum, & Antichristi peiora dicturi apud infidelium mentes maxi-
mum fieret nutrimentum. Nihil quippe ita cōtrarium humani generis ini-
mico, sicut fides incarnati Dei: per quem præcipue ad pietatem excitamur,
et sacramentis coelestibus renouati, spiritus sancti gratia operante illuc, unde
nos deieciisse gloriabatur, ad uisionem scilicet regis & patriæ nostræ ipse re-
40 ge & conditore nostro Deo ad nostrum exilium descendēte, nosq; ad se me-
ritum reuocante, iterū redire speramus. Hanc pietatis & diuine dispensatio-
nis fidem, pariter & amorem, simpliciter ab initio in cordib. hominum mo-
litur extinguere. Hanc etiam in principio adhuc nascentis Ecclesiæ, si tunc
permitteretur, subtilitate uersutissima, & penè hoc eodem modo, quo postea
gentem istam infelicissimam seducere permissus est, eradicare tentauit. Di-
cit etiam beatus Augustinus, Porphyrium philosophum, postquam a Chri-
stianitate miserabiliter apostatauit, hoc in libris suis, quos aduersus Christia-
nos

Horatius in
Arte.

Imperite multi-
tudinis iudicio
Machumet pro-
pheta decla-
ratur.
Romanorum
deficiente impe-
rio Machumet
consurgit.
† Hoc Germa-
nia, hoc totus
orbis Christiā-
nus attende.

Perpendite ui-
ri Christiani,
an illud depræ-
hendatur in sa-
cramēto Christi
uicario.

Christi filij Dei
incarnatio præ-
cipue diabolo
aduersa. i. Ti-
moth. 3. Na-
gnū sacrā. evē.

Porphyrius
apostata.

*Machumet
Christo filio
Dei non plus
tribuit quam
diabolus.*

nos edidit, retulisse, quod scilicet oracula deorum consuluerit, & de Christo quid esset, interrogauerit: Responsum uero à daemonibus fuisse, quod Christus quidem bonus uir fuerit, sed discipulos eius grauer peccasse, qui ei felicitatem adscribentes, quā ipse de se non dixerat, confinxissent. Quæ sententia penè iisdem uerbis in istis fabulis inuenitur sapissimè. Quanta autē hæc diaboli subtilitas extitit, ut de Christo aliquid boni diceret: de quo si ex toto male dixisset, nullatenus iam sibi credi sciebat, nō curās quicquid Christus putaretur, dummodo diuinitas, quæ maximè saluat homines, in illo nō crederetur. Si quis plenius uult intelligere, legat xviij. librum eiusdem patris Augustini, & xviij. de Ciuit. Dei, & primum de Cōsensu euangelistarum. Ibi enim si boni ac studiosi ingenij est, conijciat pro certo, & quid diabolus tunc machinatus sit facere, sed non permittit: & quid tandem occulto iudicio permittēte, in hac sola miserrima gēte fecerit relaxatus. Nullo enim modo tales fabulas, quales hic scriptæ sequuntur, aliquis mortalium nisi diabolo præsentia cooperante, fingere potuisset. Per quas post multa ridicula, & insanissima deliramenta, hic præcipue omni modo Satanas intendit perficere, ne Christus dominus Dei filius & uerus Deus humani generis conditor & redēptor esse credatur. Et hic est uere, quod per Porphyrium tūc per-suadere uoluit: sed per Dei misericordiam ab Ecclesia eo tempore spiritus sancti feruente primitiis exufflatus, tādē miserrimo homine isto Machumet, & ut fertur à multis, arrepticio & cadente, quasi instrumento et organo sibi aptissimo usus, pro dolor gentem maximam, & quæ iam penè dimidia pars mundi reputari potest, secū in aternā perditionem dimisit. Quod quare isti permittum sit, ille solus nouit, cui nemo potest dicere, cur ita facis: & qui de multis uocatis paucos electos esse dixit. Vnde ego magis eligerē contremiscere, quā disputare. Ista breuiter prænotauit, ut qui legerit, intelligat: Et si talis est, qui contra totam heresim istā scribere et uelit & possit, cū quali hoste pugnaturus sit, agnoscat. Erit fortasse adhuc, cuius spiritū Dominus suscitabit, ut Ecclesiam Dei à magna quam inde patitur, ignorantia liberet. Quia scilicet cum omnes siue antiquas siue modernas hæreses usque ad nostra tempora respondendo confutauerit, huic soli quæ super omnes alias tam in corporibus quā in animabus infinitam humani generis stragē dedit, non solum nihil respondit, sed nec quid tanta pestis esset, aut inde processerit, inquirere saltem uel tenuiter studuit. Nam & hæc tota causa fuit, quæ ego P. sanctæ Cluniacensis ecclesiæ minimus abbas, cū in Hispaniis pro uisitatore locorum nostrorum, quæ ibi sunt, demorarer, magno studio & impensis totam impiam sectam, eiusq; pessimi inuētoris execrabilem uitam de Arabico in Latinum transferri, ac denudatam ad nostrorum noticiam uenire feci: ut quā suspecta & friuola hæresis esset, sciretur, & aliquis Dei seruus ad eam scripto refellendā sancto inflammante spiritu incitaretur. Quod quia pro pudor iam penè huiusmodi studiorum sanctorum ubiq; in Ecclesia tepescitō feruore, non est qui faciat: (exspectauit enim diu, & non fuit qui aperiret os, & zelo sanctæ Christianitatis moueret pennam, & gauderet) ego ipse, saltem si magnæ occupationes meæ permiserint, quandoq; id aggredi Domino adiuuante proposui. Simpliciter tamen à quocunq; altero melius, quā à me deterius, hæc fieri, gratum haberem.

Præfatio

*Qui stat, uide-
at ne cadat.
Operemur salu-
tem nostram cū
timore & tre-
more, & ambu-
lemus dum lux
est.*

*Operæ precii
cognoscere do-
ctrinam impiā
Machumetis.
Petrus abbas
Cluniacensis
curauit magnis
impensis, ut La-
tini legere pos-
sint res Sarace-
norum.*